

TEMARAPPORT

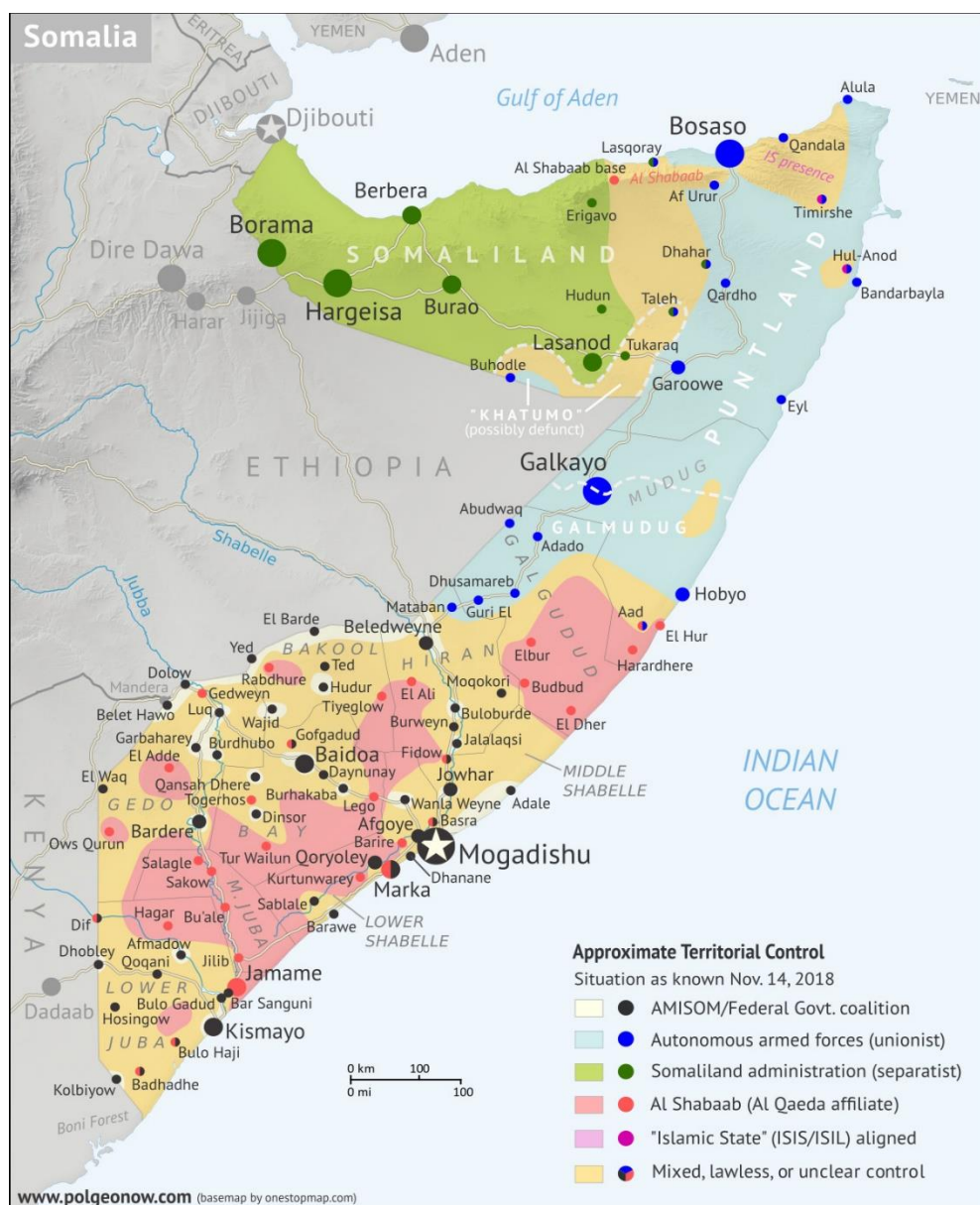
SOMALIA

SIKKERHEDS-OG MENNESKERETTIGHEDSSITUATIONEN

I AL-SHABAAB-KONTROLLEREDE OMRÅDER

Fokus på situationen for somaliske statsborgere, der vender tilbage efter flere års ophold i Vesten.

JULI 2019

Denne rapport indeholder aktuelle baggrundsoplysninger (COI) om sikkerheds- og menneskerettighedssituationen i de al-Shabaab kontrollerede områder i Somalia, med særligt fokus på asylrelevante problemstillinger. Rapporten er primært baseret på research af offentligt tilgængelige kilder fra statslige og ikke-statslige aktører. Der er taget udgangspunkt i de seneste oplysninger, dog skal der gøres opmærksom på den ustabile og hurtigt skiftende situation i Somalia.

Dansk Flygtningehjælps landeprofiler og temarapporter er et uddrag af aktuelle, asylrelevante baggrundsoplysninger om et enkelt land. Landeprofilerne og temarapporterne er typisk baseret på oplysninger indsamlet af andre aktører og er ikke et udtryk for Dansk Flygtningehjælps egne holdninger.

Dansk Flygtningehjælp er en privat, humanitær organisation, der arbejder med flygtninge og fordrevne i mere end tredive lande samt med rådgivning af asylansøgere i Danmark.

Indhentelse af oplysninger er afsluttet med udgangen af maj 2019.

Indhold

1. Indledning	4
2. Den generelle sikkerhedssituation i Somalia	4
2.1. Sikkerhedsmæssige faktorer	4
2.2. Antal civile ofre	6
2.3. Al-Shabaabs aktuelle styrke og kapacitet	6
3. Udbredelsen af al-Shabaab kontrol og tilstedeværelse i det sydlige og centrale Somalia	7
3.1. Geografisk udbredelse og koncentration	7
3.2. Kontrolkort	9
4. Situationen for civile i al-Shabaab-kontrollerede områder	10
4.1. Sikkerheds- og menneskeretlige situation	10
4.2. Bevægelsesfrihed og opkrævning af skat	11
5. Risikoprofiler i al-Shabaab-kontrollerede områder	12
5.1. Generelle angrebsmål	12
5.2 Situationen for civile, der vender tilbage efter flere år i Vesten	13
6. Tvangsrekruttering til al-Shabaab i al-Shabaab-kontrollerede områder	16
7. Pigeomskæring i al-Shabaab-kontrollerede områder	18
8. Praksis	18
8.1. Praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vedr. Mogadishu og al-Shabaab-kontrollerede områder	18
8.2. Dansk asyl/inddragelsespraksis (fokus på al-Shabaab-kontrollerede områder)	20
8.2.1. Frygt for al-Shabaab i al-Shabaab-kontrollerede områder	20
8.2.2. Enlige kvinder uden mandligt netværk	21
8.3.3. Pigeomskæring	21
8.3 Europæisk inddragelsespraksis i al-Shabaab-kontrollerede områder	21
9. Kilder:	22
Bilag A – Skype-interview med Thomas Mandrup 21.05.2019	26
Bilag B – Skriftligt interview med en NGO, der arbejder i Somalia 27.05.2019	30

1. Indledning

Denne rapport omhandler den sikkerhedsmæssige og menneskeretlige situation for civile i al-Shabaab-kontrollerede områder (AS-områder) i Somalia med fokus på situationen for somaliske statsborgere, som vender tilbage til Somalia efter flere års ophold i Vesten.

Baggrunden for ønsket om at belyse netop denne situation, er det store antal somaliere fra bl.a. al-Shabaab kontrollerede områder, der i de seneste år har fået inddraget deres opholdstilladelse som flygtninge i Danmark. Dette sammenholdt med at det generelt er svært at få oplysninger om den helt aktuelle situation for civile i al-Shabaab kontrollerede områder, idet adgangen til disse er meget begrænset.

Som følge af ovenstående er det derfor besluttet at supplere de offentligt tilgængelige baggrundsoplysninger med helt nye interviews med to kilder med stor viden om den aktuelle situation. Vi har således interviewet Thomas Mandrup, som er PhD i Afrika studier og lektor på Forsvarsakademiet. Han er pt. udlånt til Faculty of Military Science, Stellenbosch University i Sydafrika. Han har i forbindelse med en opgave for den Afrikanske Union været i Somalia i december 2018 og haft kontakt med AMISOM, FN og NGO'er. Det er den sikkerhedsmæssige situation i Somalia, som er hans speciale.

Herudover har vi haft et skriftligt interview med en NGO, som arbejder i Somalia. Af sikkerhedsmæssige hensyn ønsker denne kilde at være anonym.

Sikkerhedssituationen og magtforholdene i Somalia er ustabile og hurtigt skiftende og rapporten bør læses i dette lys, hvor især oplysninger omkring magtforhold kan være meget hurtigt forældede.

Rapporten vil herudover gennemgå relevant praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol samt Flygtningenævnets praksis for personer fra AS-områder.

Det er rapportens formål at tilgængeliggøre og sammenfatte relevant baggrundsinformation om AS-områder på dansk.

2. Den generelle sikkerhedssituation i Somalia

2.1. Sikkerhedsmæssige faktorer

Der er en lang række faktorer, som har betydning for sikkerhedssituationen i Somalia. Den mest afgørende faktor er den langvarige militære kamp imellem de somaliske styrker, som støttes af African Union Mission to Somalia (AMISOM) på den ene side og antiregerings-grupper/oprørere, primært al-Shabaab på den anden side.¹

AMISOM's mandat er løbende blevet forlænget og indholdet ændret. Senest i 2016, blev deres primære opgave præciseret og består nu i at reducere truslen fra al-Shabaab og andre oppositionsgrupper, skabe sikkerhed for den politiske proces og sørge for, at det er muligt løbende at overdrage sikkerhedsansvaret til de somaliske sikkerhedsstyrker.²

¹ EASO 2017, side 21

² EPON 2018, side 57

AMISOM's aktuelle mandat løber frem til 2021, men det er ifølge Thomas Mandrup den generelle forventning, at det vil blive vanskeligt at nå målet med at overdrage ansvaret for national sikkerhed til de lokale sikkerhedsstyrker pr. 2021.³

Antallet af amerikansk ledede luftangreb, både fra bemandede fly og fra ubemandede droner er intensiveret voldsomt siden april 2017, hvor Præsident Trump underskrev en erklæring, som gav de amerikanske styrker yderligere beføjelser i forhold til at angribe al-Shabaab i det sydlige Somalia. Der er sket en tredobling af antal angreb i forhold til de foregående år. I 2018 gennemførte de amerikanske styrker i Afrika (AFRICOM) 47 luftangreb med 326 rapporterede drab til følge. De første to måneder af 2019, har der været gennemført 24 luftangreb med 225 dræbte til følge.⁴ Ifølge Amnesty, var der i 2018 flere amerikanske luftangreb i Somalia end i Libyen og Yemen tilsammen. Langt størstedelen har været rettet imod al-Shabaab, og en mindre imod Islamisk Stat (ISIS).⁵

En anden faktor er de indbyrdes kampe imellem klaner omkring vand og jordbesiddelser, ligesom der er kampe imellem klaner og blandt andet al-Shabaab.⁶

En ny stigende faktor er Islamisk Stats (ISIS) tilstedeværelse i Somalia, som også har stor indflydelse på sikkerhedssituationen. Ifølge Thomas Mandrup har ISIS anslået 800 til 1200 mand og de opererer på grænsen omkring Mudug og Galgaduud og op mod grænsen til Puntland. ISIS har anslået 800 til 1200 mand. Der er aktuelt en åben kamp imellem AS og ISIS. ISIS er begyndt at rekruttere fra AS og betaler bedre end AS. Disse to grupper er således indbyrdes i kamp samtidig med, at de er i kamp med andre lokale militser og regeringsstyrker.⁷

Dertil kommer de lange og gentagende perioder med tørke de senere år, som sammenholdt med remigration fra udlandet og sikkerhedssituationen i især landområderne har medført et stort antal internt fordrevne samt urbanisering i Somalia.⁸

UNHCR vurderer således, at det er de mange års komplekse konflikter, usikkerhed og tørke, som er baggrunden for, at der pr. juli 2018 er ca. 2.65 mio. internt fordrevne personer (IDPs) i Somalia. I januar og februar 2019, har UNHCR registreret i alt 41.000 nye internt fordrevne i Somalia. 54 % af disse er blevet fordrevne på grund af tørke og at de derfor ikke kan brødføde sig selv, 37% på grund af konflikt og de resterende 10 % af andre årsager.⁹

Fra december 2014 til december 2018, er over 82.000 flygtninge vendt tilbage fra Dadaab-lejren i Kenya, heraf er 64 % vendt tilbage til Lower Juba regionen.¹⁰

Det danske Udenrigsministerium skriver, at der er sket en historisk vandring fra land til by, og at Somalia i dag har en af verdens hurtigst voksende bybefolkninger.¹¹ Befolkningstallet i Kismayo, som er hovedstaden i Lower Jubaa, er forøget med 30 procent over de seneste år, og har nu 300.000 indbyggere. Dette er både

³ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 1

⁴ New York Times marts 2019, Amnesty International 2019, side 27-28

⁵ Amnesty International 2019, side 27

⁶ USDOS 2019, afsnit 1a og 1g

⁷ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 1

⁸ Finnish Immigration Service 2018, side 19-20

⁹ UNHCR februar 2019, side 7

¹⁰ UNHCR december 2018

¹¹ Udenrigsministeriet 2018, side 9

personer, som er returneret fra Dadaa-ab-lejren samt personer fra andre dele af Syd Somalia, som er flygtet fra tørken og fra al-Shabaab imod byen.¹²

2.2. Antal civile ofre

FN's Assistance Mission to Somalia (UNSOM) og FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder (OHCHR) har i perioden 1. september 2017 til 31. august 2018 rapporteret om 2,193 civile ofre (dræbte eller tilskadekomne) i Somalia. Mere end 1500 personer, svarende til ca. 70 procent henføres til al-Shabaab, heri inkluderet al-Shabaabs store angreb den 14. oktober 2017 i Mogadishu, som talte 989 ofre (582 dræbte og 407 sårede).¹³

FN's sikkerhedsråd opgør i deres kvartalsvise rapport fra december 2018, at der i perioden 13. august 2018 til 13. december 2018 er dokumenteret 1020 alvorlige overgreb, hvoraf 995 er gået ud over børn. 322 sager omhandler kidnapning, 308 sager vedrører hvervning og udnyttelse af børn, 82 sager er seksuelle overgreb/vold. 167 børn er blevet såret og 116 børn er blevet dræbt. 69 % af disse overgreb tilskrives al-Shabaab.¹⁴

I perioden fra 14. december 2018 til 4. maj 2019 har der været 757 civile ofre, hvoraf 72 % henføres til al-Shabaab. I samme periode er der dokumenteret 505 alvorlige overgreb, som har berørt 1096 børn. Der har blandt andet været 19 angreb på skoler. 612 børn er blevet udsat for hvervning eller udnyttelse. 236 børn er blevet dræbt eller lemlæstet og 90 børn har været ofre for seksuelle overgreb/vold. 59 procent af disse overgreb tilskrives al-Shabaab.¹⁵

2.3. Al-Shabaabs aktuelle styrke og kapacitet

FN's Sikkerhedsråd beskriver i sin rapport fra december 2018, (som dækker perioden 23. august til 13. december 2018), at sikkerhedssituationen i Somalia fortsat er ustabil og at al-Shabaab stadig udgør den største trussel imod landets sikkerhed. Trods den målrettede og intensiverede militære indsats imod al-Shabaab både ved luftangreb og på jorden, har al-Shabaab fastholdt sin operationelle styrke og kapacitet.¹⁶

Sikkerhedsrådet vurderer videre, at det er lykkedes AMISOM og de somaliske styrker at afholde al-Shabaab fra muligheden for militærkonventionelle angreb, og at al-Shabaab nu er afhængige af at anvende vejsidebomber (IEDs) og benytte sig af målrettede attentater.¹⁷

Sikkerhedsrådet udtaler videre i januar 2019, at al-Shabaab fortsat har kapacitet til at udføre både vilkårlige angreb imod civile samt konkret at ramme både valgdeltagere, de somaliske sikkerhedsstyrker og AMISOM.¹⁸

I en rapport fra 15. maj 2019 (der dækker perioden 14. december 2018 til 4. maj 2019) skriver Sikkerhedsrådet, at det stigende antal militære operationer imod al-Shabaab anses for at have indskrænket AS's operationelle kapacitet og bevægelsesfrihed. Samtidig vurderes det dog også, at det har ført til, at AS i højere grad har flyttet sig ind til bycentre, i særdeleshed Mogadishu, hvor de er svære at ramme fra luften. I

¹² Finnish Immigration Service 2018, side 20

¹³ UNSOM 9. November 2018, side 38

¹⁴ UN Security Council dec. 2018, side 16

¹⁵ UN Security Council. Maj 2019, side 12

¹⁶ UN Security Council Dec 2018, side 3

¹⁷ Ibid

¹⁸ UN Security Council meeting 3. januar 2019, side 3

marts og april måned 2019 har der været en væsentlig stigning i antal angreb i Mogadishu imod regeringsfaciliteter, hoteller og restauranter, hvoraf al-Shabaab er ansvarlig for de fleste.¹⁹

EPON-netværket (The Effectiveness of Peace Operations Network), som er et netværk, der er koordineret af Norsk Udenrigspolitisk Institut (NUPI), vurderer i deres rapport fra 2018 om AMISOM i Somalia, at det er en udbredt forståelse iblandt de forskellige aktører, at AS ikke kan nedkæmpes kun ved brug af militære midler. Der er behov for løsninger, som både kræver politiske og administrative reformer.²⁰

Ifølge Thomas Mandrup, er der forskellige vurderinger af, hvor mange aktive al-Shabaab-operatører, der eksisterer. Vurderingerne går fra 4-5000 og op til 12.000 aktive operatører. Thomas Mandrup udtaler ligeledes, at det er svært at sætte et fast antal på, blandt andet fordi rigtig mange er aflønnede operatører, som derfor kun deltager i bestemte operationer eller i perioder. Der er en lille central ideologisk kerne af al-Shabaab, som består af ned til 300-400 personer.²¹

3. Udbredelsen af al-Shabaab kontrol og tilstedeværelse i det sydlige og centrale Somalia

Som tidligere nævnt er der fortsat store militære indsatser i gang for at bekæmpe al-Shabaabs territoriale kontrol og indflydelse, og kontrolforholdene ændrer sig derfor hele tiden. Vurderingerne af disse kontrolforhold er tilsvarende hele tiden under udvikling og varierer desuden alt efter hvilke rapporter og opdateringer, der konsulteres.

I nedenstående afsnit, følger derfor en gennemgang af de seneste kilders vurdering af udbredelsen af al-Shabaabs kontrol. Herefter er indsat et af de senest opdaterede kontrolkort, som de danske udlændingemyndigheder blandt andet anvender i vurderingen af, hvorvidt et givent område kan anses for at være under AS-kontrol.

3.1. Geografisk udbredelse og koncentration

Finnish Immigration Service beskriver i oktober 2018, at AS har decideret kontrol og er ansvarlig for administrationen i Buuaale og Jilib distrikterne i Middle Juba regionen, Jamaame distriktet i Lower Juba-regionen og Sablaale-distriktet i Lower Shabelle-regionen, og at de fleste centrale forbindelsesveje er under AS kontrol. AMISOM soldater, FN's ansatte og udstyr samt nødhjælp, flyves derfor ind i AS-områder.²²

FN's sikkerhedsråd rapporterer i december 2018, at det fortsat er i regionerne Lower og Middle Shabelle, at der registreres det højeste niveau af al-Shabaab aktivitet i Somalia, herunder både vejsidebomber, fjernkontrollerede vejsidebomber og angreb på AMISOM og SNA (Somali National Army) sikkerhedskonvojer og mandskab.

¹⁹ UN Security Council, Maj 2018, side 4.

²⁰ EPON 2018, side 31, 33.

²¹ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 1

²² Finnish Immigration Service 2018 side 4, 10

Regionerne Middle Juba, Lower Juba, Gedo, Hiran and Bay rapporterer også om al-Shabaab aktiviteter, dog ikke i samme omfang som i Lower og Middle Shabelle.²³

Det hollandske udenrigsministerium har i marts 2019 udgivet en fact finding-rapport om det sydlige- og centrale Somalia. Rapporten dækker udviklingen fra november 2017 til februar 2019, og er blandt andet baseret på en fact finding mission til Kenya i november 2018. Det fremgår af den engelske udgave af rapporten, at al-Shabaab fortsat udøver kontrol over store dele af Somalia, herunder regionerne: Gedo, Bay og Bakool, Lower og Middle Shabelle, Lower and Middle Juba, Hiraan, Puntland, Galguduud og Mudug.²⁴

Landinfo har i et nyt notat fra 21. maj 2019 udarbejdet en oversigt over, hvilke distriktshovedstæder i de enkelte regioner, som al-Shabaab har kontrol over. Kilderne i samme rapport er alle af den vurdering, at al-Shabaab kontrollerer størstedelen af Middle Juba-regionen.²⁵

Ifølge Landinfos notat fra 2019, er kilderne enige om, at AS ikke er stor nok til at være til stede i ethvert område, som myndighederne ikke har indtaget. Videre beskrives, at det først og fremmest er i byer og større landsbyer, at AS har permanent tilstedeværelse og implementerer sin strenge tolkning af Sharia. I de områder, hvor AS ikke har permanent tilstedeværelse, har de dog fortsat stor indflydelse. I disse områder er fokus på, at folk betaler skat og at de ikke samarbejder med myndighederne.²⁶

Det fremgår videre af samme notat, at al-Shabaab har et omfattende netværk af informanter, og at deres operatører kan bevæge sig relativt frit i de områder, som ikke er indtaget af myndighederne. Landinfo skriver, at AS opererer i små mobile grupper, som kan samles efter behov, for eksempel for at gennemføre angreb eller slå ned på folk, som modsætter sig AS.²⁷

Thomas Mandrup forklarer, at AS grundlæggende er til stede i alle områder. De er særligt aktive omkring Mogadishu, og fra Mogadishu og i korridoren ned til Kismayo. Herudover er de aktive i Juba-regionerne og har også været i Ras-Kamboni-området, der ligger i det helt sydøstlige Somalia på grænsen til Kenya. AS er tilsvarende aktive i Hiran-regionen og også i nogle områder nord for Mogadishu.²⁸

Thomas Mandrup beskriver al-Shabaabs kontrol som værende meget flydende, og henviser til, at AMISOMS vurdering er, at al-Shabaab stort set er til stede alle steder. Når der tales om AS-kontrol i et givent område, er det ikke i statslig forstand, men at AS i perioder er til stede med road blocks mm. i dette område, og at AS-enheder opererer i dette område.²⁹

En NGO, der arbejder i Somalia³⁰, har oplyst, at de fleste større byer i det centrale og sydlige Somalia er under AMISOM eller SNA kontrol. Områderne udenfor byerne er kontrolleret af AS. De større forbindelsesveje er kontrolleret af SNA, men bliver ofte overtaget af al-Shabaab. De mindre veje, mindre byer og landsbyer er i størstedelen af området kontrolleret af AS.

²³ UN Security Council dec. 2018, side 4

²⁴ Ministry of Foreign Affairs of the Netherland Marts 2019, side 11-12.

²⁵ Landinfo 2019, side 2

²⁶ Landinfo 2019, side 3

²⁷ Ibid

²⁸ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 1

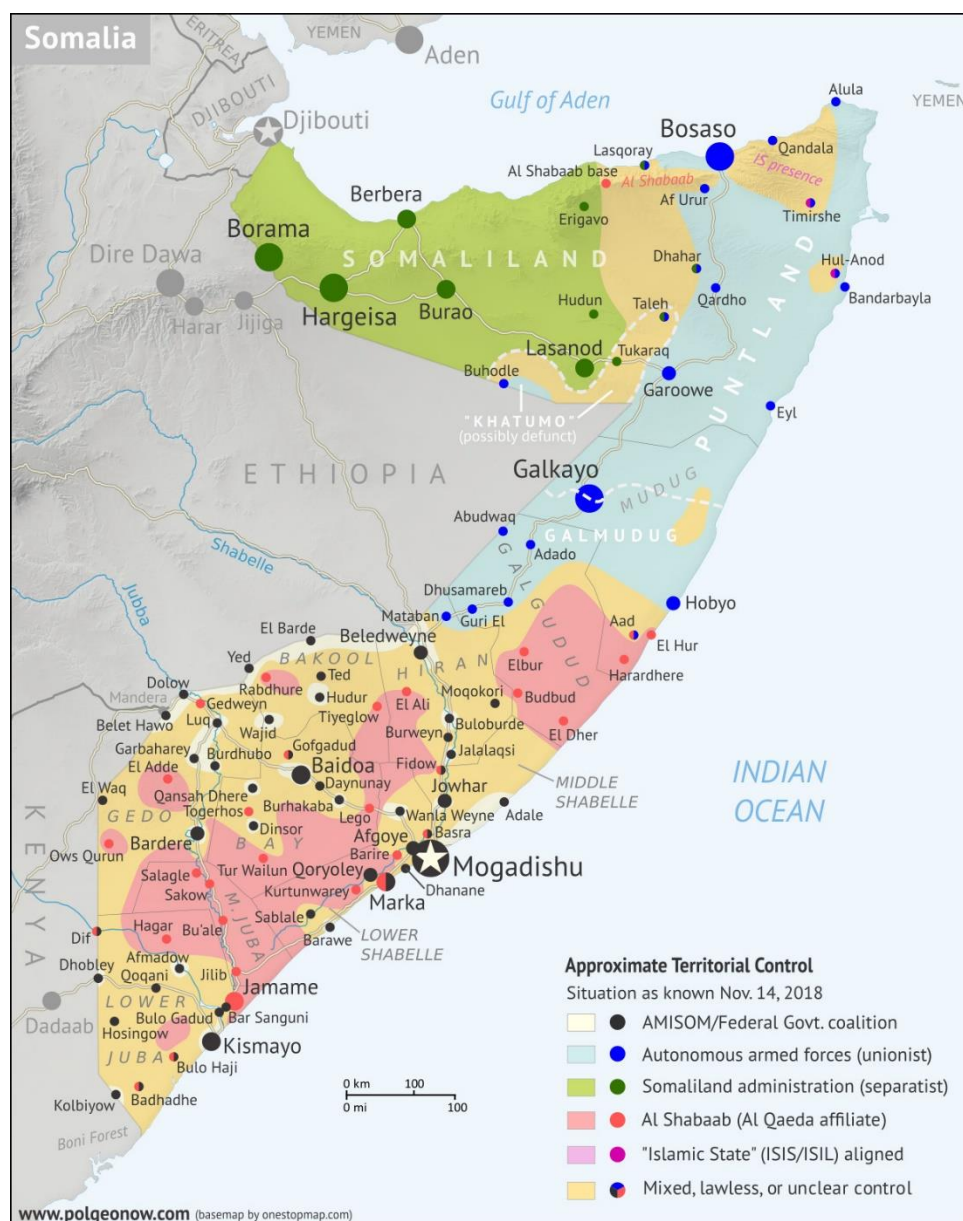
²⁹ Ibid

³⁰ NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 1

3.2. Kontrollkort

Political Geografi Now (PGN) udarbejder løbende kontrollkort over bl.a. Somalia, som er baseret på en detaljeret monitorering af lokale og internationale nyhedsmedier. Kortet skal ses som et øjebliksbillede og med det forbehold, at ikke alle ændringer i magtforholdene rapporteres til nyhedsmedierne. Endvidere er grænsedragningerne dynamiske.³¹ Det seneste kontrollkort over Somalia er fra november 2018, og er gengivet nedenfor. De danske udlændingemyndigheder henviser jævnligt til dette kontrollkort i deres afgørelser.³²

Kontrollkort over Somalia fra november 2018³³:

³¹ Udlændingestyrelsen, september 2018 side 4.

³² Flygtningenævnet hjemmeside. www.fln.dk: bla. sagsnumre: soma/2019/114/CHPE, soma/2019/115/CHPE, Soma/2019/91, Soma/2019/101/tps

³³ Political Geography Now, nov. 2018

4. Situationen for civile i al-Shabaab-kontrollerede områder

4.1. Sikkerheds- og menneskeretlige situation

Sikkerhedssituationen for civile i al-Shabaab områder er primært påvirket af to forhold: De decidede overgreb imod civile begået af al-Shabaab samt de internationale og SNA's styrkers militære kamp imod al-Shabaab. Både droneangrebene rettet mod al-Shabaab samt bl.a. AMISOMS militære kamp medfører civile ofre.

I forhold til den sikkerhedsmæssige situation, skriver Human Rights Watch blandt andet i deres årsrapport fra 2019, at sikkerhedsstyrkerne har dræbt og såret civile i forbindelse med kampene over kontrollen af check points og land.³⁴

Amnesty International har i en ny rapport fra marts 2019 - "The Hidden War in Somalia" efterforsket 5 episoder i Lower Shabelle, hvor i alt 14 civile er blevet dræbt og 8 såret. Ifølge Amnesty er der troværdige beviser for, at de amerikanske luftangreb har ansvaret for 4 af disse episoder og sandsynligvis også for den 5. episode.³⁵

Det amerikanske militær har den 5. april 2019, efter en nærmere intern undersøgelse af samtlige angreb siden 2017, anerkendt, at et luftangreb i april 2018 medførte 2 dræbte civile, og at der var tale om et enkelt isoleret tilfælde, som blev nærmere undersøgt. Det amerikanske militær har ikke påtaget sig ansvaret for de episoder, som Amnesty har henvist til i rapporten.³⁶

En NGO, der arbejder i Somalia, beskriver, hvordan civile i AS-kontrollerede områder, lever under AS's lov og ret og den AS enhed, som er i deres landsby. Al-Shabaab har lokale domstole, som håndhæver AS's regler og straffer overtrædelser. Ytringsfrihed og frihed til sociale aktiviteter med mere er tilsvarende yderst begrænset. Civilbefolkningen skal samtidig hele tiden forholde sig til den konstante trussel, der følger af den igangværende militære kamp imellem al-Shabaab og SNA/AMISOM, samt de amerikanske luftangreb, og dermed risikoen for at blive ramt.³⁷ Mange mennesker undgår at rejse internt i Somalia via vejnettet, og dem som har råd til det flyver indenrigs.³⁸

I den finske fact finding rapport fra 2018 og af Thomas Mandrup beskrives det tilsvarende, at de civile hele tiden skal forholde sig til de igangværende militære operationer som har det formål at rydde områder for al-Shabaab folk. Når de militære styrker har ryddet et område for al-Shabaab, så må de grundet manglende samarbejde og kapacitet typisk forlade området igen, uden at det egentligt er sikret. Herefter vender al-Shabaab tilbage til selv samme område. De civile, som er i det berørte område og som AS måtte mistænke for at have samarbejdet med styrkerne i forbindelse med rydningen risikerer at blive straffet.³⁹

Kilderne rapporterer om, at AS i områder under deres kontrol, fortsat udsætter civilbefolkningen for umenneskelig og nedværdigende behandling og straffe, de står bag børnerekruttering og begår seksuelle overgreb, herunder igennem tvangsægteskaber.⁴⁰

UNSOM beskriver blandt andet i deres rapport fra november 2018, at:

³⁴ Human Rights Watch 2019, side 519

³⁵ Amnesty International 2019, side 6

³⁶ New York Times 5. april 2019

³⁷ NGO working in Somalia 2019, Bilag 2, punkt 2

³⁸ Finnish Immigration Service 2018, side 10-11

³⁹ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 2; Finnish Immigration Service 2018, side 12

⁴⁰ UNSOM 2018, side 5, side 38-39; Human Rights Watch 2019, side 519-520; USDOS 2019 section 1g og 6.

*"Al-Shabaab also continued to impose inhuman and degrading punishments on civilians in areas under their control, including amputations of limbs, lashings, beheadings and public executions."*⁴¹

Human Rights Watch skriver i deres årsrapport for 2018, at:

*"The Islamist armed group Al-Shabab subjected people living under its control to harsh treatment, forced recruitment, and carried out deadly attacks targeting civilians [...] "Al-Shabab committed serious abuses, including forcibly recruiting children and adults; arbitrary executions, notably of those it accused of spying for the government and foreign forces; and extorting "taxes" through threats."*⁴²

Civilbefolkningen lever hele tiden med truslen om vold fra al-Shabaab, og bevidstheden om, at man bliver straffet, hvis man ikke gør som al-Shabaab siger.⁴³ De civile vil hellere give udtryk for, at de støtter AS, end at risikere at blive mistænkt for at være spion eller samarbejde med myndighederne/de internationale styrker.⁴⁴

Thomas Mandrup refererer til et konkret eksempel, som viser, hvor meget de civile gør for at være sikre på, at de opfattes som loyale overfor AS. I denne situation havde AMISOM ryddet et område syd for Mogadishu for al-Shabaab folk, og forlod det derefter igen. Så snart AMISOM havde forladt byen, kom de sorte AS-flag op. Det viste sig, at det ikke var al-Shabaab selv, som havde hejst flagene, men derimod civilbefolkningen, som frygtede at AS ville komme tilbage, og derefter ville beskyldte civilbefolkningen for at have samarbejdet med AMISOM. For at undgå dette, hejste de selv AS-flagene.⁴⁵

I lokalbefolkningen er der dog samtidig også en oplevelse af, at den somaliske regering aldrig har leveret noget godt, og der er større tillid til, at AS leverer bedre retfærdighed, sociale services og andre statslige funktioner.⁴⁶

Tvangsrekruttering og pigeomskæring vil blive nærmere gennemgået i afsnit 6 og 7 i denne rapport.

4.2. Bevægelsesfrihed og opkrævning af skat

Al-Shabaab har mobile check-points i de områder, som de kontrollerer, og personer, der passerer disse, skal betale skat. Personer, som nægter at betale skat, kan blive arresteret eller i værste fald dræbt. Det er ikke muligt at passere uden at betale skat. Kvinder kan ikke rejse alene indenfor et AS-område uden en mandlig væge.⁴⁷ AS beskatter tillige varer, handel med varer, jordbesiddelser og landbrugsprodukter.⁴⁸

Thomas Mandrup beskriver det konstante pres med at betale skat:

"Den menige somalier lever under det daglige pres med at betale skat til AS. Hvis de ikke gør det, bliver de straffet. De lever hele tiden med denne konstante trussel. AS er rigtig dygtige – til trods for at de ikke altid fysisk er til stede – så har de den sociale kontrol i form af truslen

⁴¹ UNSOM 9. November 2018, side 38

⁴² Human Rights Watch 2019, side 519-520

⁴³ Finnish Immigration Service 2018 side 12; Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 2.

⁴⁴ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 2 og 3.1

⁴⁵ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 2

⁴⁶ Ibid

⁴⁷ Finnish Immigration Service 2018, side 10; Thomas Mandrup 2019 Bilag A punkt 3.1. NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 2 og 4.

⁴⁸ DIS/DRC 2017: 50; UNSOM 2018, side 101

og at de hele tiden kan komme og opkræve skat. Hvis du ikke betaler den skat, så er straffen der og så falder hammeren. AS kan ikke tåle, at man ikke betaler skat, uden at det vil få alvorlige konsekvenser.”⁴⁹

UNSOM beskriver tillige i november 2018, at al-Shabaab også i de områder, hvor de ikke har direkte kontrol, fortsat fungerer som en slags ”shadow government”, og hvor de anvender et centraliseret skatteopkrævningssystem konsekvent ud over det sydlige og centrale Somalia. Indtægten fra det udbredte skatteopkrævningssystem er høj, og et konkret checkpoint i Bay-regionen vurderes at indbringe al-Shabaab 10 mio. dollars om året ved at beskatte forbigående køretøjer og varer.⁵⁰

5. Risikoprofiler i al-Shabaab-kontrollerede områder

5.1. Generelle angrebsmål

US Department of State (USDOS) skriver i deres Somalia human rights rapport for 2018, at:

“Al-Shabaab committed politically motivated killings that targeted civilians affiliated with the government and attacks on humanitarian NGO employees, UN staff, and diplomatic missions. Al-Shabaab often used suicide attacks, mortar attacks, and improvised explosive devices (IEDs). It also killed prominent peace activists, community leaders, clan elders, electoral delegates, and their family members for their roles in peace building, and it beheaded persons accused of spying for and collaborating with Somali national forces and affiliated militias.”⁵¹

I DIS/DRC fact finding rapporten fra 2017 skrives der om mulige risikoprofiler i al-Shabaab-kontrollerede områder. Det fremgår heraf, at det særligt er tre faktorer, som har betydning for, hvem der kan blive et mål for al-Shabaab; 1) personens baggrund, fx hvilken tilknytning personen har, 2) hans eller hendes opførsel i forhold til at leve i overensstemmelse med al-Shabaabs Sharia-fortolkning, 3) opførsel eller attitude som gør, at man falder under mistanke for at spionere.⁵²

Herudover beskrives det, hvordan alle, som på en eller anden måde er tilknyttet AMISOM, den somaliske hær, de kenyanske og etiopiske styrker, vil være et angrebsmål for al-Shabaab i et al-Shabaab kontrolleret område.⁵³

De nyere kilder bekræfter, at det fortsat er de samme risikoprofiler i AS-kontrollerede områder. Civile personer i sig selv, er ikke et mål for al-Shabaab. Det er kun civile, som på en eller anden måde stikker ud, som er et decideret mål for al-Shabaab.⁵⁴

Thomas Mandrup forklarer uddybende, at alle i Somalia har en eller anden i sin familie, som har tilknytning til al-Shabaab, og AS vil ikke ramme sig selv. Mandrup vurderer i den forbindelse, at det var en fejl fra al-

⁴⁹ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 3.1

⁵⁰ UNSOM, November 2018, side 4.

⁵¹ USDOS 2018, section 1g,

⁵² DIS and DRC 2017, side 21

⁵³ Ibid

⁵⁴ Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands 2019 side 11-12; Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 3.1
Finnish Immigration Service side 11; NGO Working in Somalia 2019, Bilag B punkt 3,

Shabaabs side, at det store angreb i Mogadishu i oktober 2017 med over 500 dræbte havde så mange civile ofre.⁵⁵

Der skal derimod ikke så meget til, før AS fatter mistanke om, at en person spionerer imod dem. Enhver handling eller attitude, som ikke passer ind i et AS-område, kan være nok til, at der rejses mistanke om, at personen ikke er på AS side.

Flere kilder og nyhedsmedier beskriver blandt andet, at smart phones ikke er tilladt i AS-områder. Hvis en person findes i besiddelse af en smart phone er det nok til at rejse mistanke om, at en person modarbejder al-Shabaab, og at det vil få alvorlige konsekvenser for indehaveren, som vil blive straffet.⁵⁶

Den interviewede NGO oplyser, at smart phones ikke er tilladt i AS-områder, og at dette også er tilfældet for andet elektronisk udstyr, som kan blive anvendt til at angive koordinater eller sende informationer igennem. Af samme årsag anvendes satellit-telefoner slet ikke af NGO'er, som arbejder i AS- områder eller i områder, hvor AS har tilstedeværelse.⁵⁷

Thomas Mandrup oplyser, at han ikke umiddelbart tror, at besiddelse af en smartphone i sig selv vil være et problem i et AS-område.⁵⁸

I en artikel fra The Guardian fra 18. oktober 2018, bliver en somalisk mand, Mohamed Ali Abukar, interviewet, hvor han forklarer, hvorfor han efterlader sin smart phone i Mogadishu, når han skal besøge sin familie i Middle Shabelle:

“Because I fear for my life, if al-Shabaab men see me with my smartphone, they would instantly kill me,” he said. “They don’t like smartphone and internet access as many of the militant commanders were killed with drones believed to have connected to the smartphone’s GPS.”

“Abukar remembers when two young men of his village were detained and beheaded by al-Shabaab militants after being found with the devices.”⁵⁹

Der er mange eksempler på, at al-Shabaab dræber personer, som de beskylder for at være spioner. Senest den 30. marts 2019 har flere nyhedsmedier beskrevet, hvordan fire personer er blevet dræbt ved en offentlig henrettelse i Bu’ale Town/Kamsuma i Lower Jubba beskyldt for at spionere imod al-Shabaab.⁶⁰

5.2 Situationen for civile, der vender tilbage efter flere år i Vesten

Det fremgår af DIS/DRC fact finding- rapporten fra 2017, at det, der er afgørende for, om tilbagevendte efter flere år i udlandet, vil være et angrebsmål for al-Shabaab eller ej, afhænger af måden de opfører sig på, klæder sig, og hvorvidt AS betragter dem som loyale. Det fremgår videre, at somaliere, som vender

⁵⁵ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 3.1

⁵⁶ Amnesty International marts 2019 side 41; Finnish Immigration Service side 11; NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 3; The Guardian” Life at the bottom of the global league of internet access” 8. Oktober 2018

⁵⁷ NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 3.

⁵⁸ Thomas Mandrup 2019 Bilag A punkt 4.

⁵⁹ The Guardian” Life at the bottom of the global league of internet access” 8. oktober 2018

⁶⁰ Somaliland Standard: “Al-Shabaab executes four accused of spying for Amisom” 30. marts 2019, Bloomberg Al-Shabab Says It Executed Four Accused Spies in Somalia 31. Marts 2019

tilbage fra udlandet, vil være under særlig opmærksomhed fra al-Shabaab. Al-Shabaab vil generelt være bekendt med folk udefra og et nyt ansigt vil være tilstrækkeligt grundlag for at tjekke personens baggrund og stille personen spørgsmål. En af kilderne fra rapporten oplyste videre, at folk udefra risikerer at blive stoppet ved check points, da et nyt ansigt vil rejse mistanke om, at personen er spion. Det helt centrale er, at personen har familie/slægtninge i området, som ikke har et udestående med al-Shabaab, og som kan sige god for dem.⁶¹

De nyere skriftlige kilder og de kilder, som er interviewet til denne rapport, har en tilsvarende vurdering.

Det fremgår således af den finske fact finding rapport fra oktober 2018, vedrørende tilbagevenden til hele Somalia, at man allerede ved et checkpoint vil blive stoppet og afkrævet identifikation og baggrunden for, at man er der. Folk kender hinanden og personer, som "are not a part of the group" bliver identificeret. De bliver også identificeret ved deres accent, måden at gå på og en ofte bedre fysisk holdning.⁶²

Thomas Mandrup bekræfter tilsvarende, at al-Shabaab er super godt informerede og ved, hvad der sker. AS bor selv iblandt lokalbefolkningen og der er altid nogen, som holder dem orienterede.⁶³

En NGO, der arbejder i Somalia forklarer, at AS med det samme vil vide, hvis der kommer folk til området udefra:

"AS has a very good Intel system in their areas and will know if there is new people in the town or village, this will not only be via a possible check point, but more from the info network and the administration in a town or village. If a newcomer arrives in an area people talk and AS will know of the new person within an hour or two".⁶⁴

Det er afgørende for sikkerheden for en tilbagevendt person, at pågældende har familie eller netværk i området, som ikke har udeståender med al-Shabaab, og som kan sige god for personen. Hvis man ikke har familie/netværk, er et AS-område ikke et sikkert sted at vende tilbage til.⁶⁵

Omkring behovet for familie-eller klanmedlemmer, som kan sige god for en tilbagevendt, udtaler en NGO, der arbejder i Somalia:

"Yes, this is absolutely the only way to go and the only way a person will be accepted in the area."⁶⁶

Thomas Mandrup vurderer samtidig, at hvis en person eller personens familiemedlemmer har en forhistorie med al-Shabaab, vil man få problemer, da al-Shabaab ikke glemmer fortiden:

"Hvis eksempelvis du bliver genkendt som en, der tidligere er flygtet fra al-Shabaab vil du få problemer. Tilsvarende hvis et tidligere familiemedlem er blevet dræbt af AS, vil de mistænke dig for, at du er vendt tilbage for at hævne dig."⁶⁷

⁶¹ DIS and DRC 2017, side 24

⁶² Finnish Immigration Service 2018 side 10

⁶³ Thomas Mandrup 2019 Bilag A punkt 3.2.

⁶⁴ NGO working in Somalia 2019 Bilag B punkt 3

⁶⁵ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 3.2; NGO working in Somalia 2019 Bilag B punkt 3.

⁶⁶ NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 3.

⁶⁷ Thomas Mandrup 2019 Bilag A punkt 3.2.

Hvis personen først er blevet accepteret/sagt god for, afhænger personens efterfølgende sikkerhed af, at denne betaler de skatter, som AS opkræver samt efterlever AS leveregler, og ikke igennem sine handlinger eller påklædning mm. rejser mistanke om at være imod AS.⁶⁸

Som nævnt ovenfor, skal der ikke meget til at falde under AS's mistanke for at spionere, alene besiddelse af en smart phone, fysisk fremtræden og sproglige nuancer kan medføre risiko.

I forhold til tilbagevendtes fysiske fremtræden og påklædning vil det ikke være muligt at leve i et al-Shabaab kontrolleret område og være iklædt vestligt tøj, uden at tiltrække sig al-Shabaabs opmærksomhed. Man vil blive set som en, der ikke ønsker at leve under AS's leveregler og dermed som modstander af AS, med risikoen for grove overgreb til følge. Kravene til kvinders påklædning er særligt striks i AS-områder.⁶⁹

En NGO, som arbejder i Somalia udtaler:

*"If their dress and behavior is not in synch with the local way of doing things this will flag them immediately. Dressing too western in a rural area will automatically raise the question where are the new people from. If they do not have family to account for them they will be seen as government spies. Especially female returnees will face a big dress code challenge as the dress in AS controlled areas are very strict with regards to women. Any attitude against AS in their areas is seen as – you do not support them and this will bring them down on the individual and his/her family."*⁷⁰

En enkelt kilde i den finske fact finding rapport, angiver dog i begyndelsen af 2018, at på daværende tidspunkt var al-Shabaabs primære fokus ikke rettet mod at monitorere civiles moralske opførsel og påklædning.⁷¹

I forhold til en tilbagevendt persons sprog/accent, angiver den interviewede NGO tilsvarende, hvordan dette forhold kan være helt afgørende for sikkerheden. NGO'en beskriver, at hvis en person ikke taler med den korrekte accent, kan de blive betragtet som spioner. Herudover vil enhver person, som kan tale et udenlandsk sprog være i risiko for at blive betragtet som spion, såfremt der er en militæroperation eller luftangreb i deres område.⁷²

Situationen for tilbagevendte børn, som ikke har erfaring med at bo i et al-Shabaab-kontrolleret område, er særlig risikofyldt. De kan let uintenderet og på baggrund af deres hidtidige hverdagsadfærd, sprog med mere bringe sig selv og deres familie i et modsætningsforhold til AS og dermed i risiko.⁷³

Thomas Mandrup beskriver det på denne måde:

*"Hvis man kommer fra Danmark og har levet et liv på Nørrebro og er 15 år gammel, så har man bestemte vaner og værdier, og så bliver det meget anderledes at vende tilbage. Hvis du stikker ud fra deres [AS's] leveregler, vil du få problemer."*⁷⁴

⁶⁸ Thomas Mandrup 2019 Bilag A punkt 3.2

⁶⁹ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 3.2; NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 3.

⁷⁰ NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 3.

⁷¹ Finnish Immigration Service 2018: side 11.

⁷² NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 3

⁷³ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 3.2; NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 3

⁷⁴ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 3.2.

Den interviewede NGO vurderer tilbagevendte børns situation således, og fremhæver også sprogets betydning:

“This will place not only the children and young people at risk but also their parents, if they do speak Somali they will be somewhat better off, but if they do not this will be a big issue. Not having contextual knowledge and not understanding the local danger indicators will be a big risk for the children/young people.”⁷⁵

En anden udfordring for børn i AS-områder er, at AS kræver, at der i skolerne undervises i en militant form af Jihad, hvor AS understreger, at skolebørn skal bekæmpe vantro.⁷⁶

Det vil have alvorlige konsekvenser for tilbagevendte, såfremt de ikke lever i konformitet med al-Shabaabs leveregler eller hvis AS mistænker dem for at være spioner. Der er en lang række eksempler og rapporter, som dokumenterer, at folk bliver likvideret, henrettet (ofte ved en offentlig henrettelse), brutalt straffet, kidnappet, eller i bedste fald tvunget til at forlade AS-området.⁷⁷

6. Tvangsrekruttering til al-Shabaab i al-Shabaab-kontrollerede områder

Rekruttering til al-Shabaab sker både på frivillig basis, delvist frivillig basis presset af omstændighederne, samt ved decideret tvangshvervning.

Dem som tilslutter sig al-Shabaab på mere eller mindre frivillig basis, gør det typisk på baggrund af økonomiske, religiøse, ideologiske eller sikkerhedsmæssige årsager. Selvom mange tilslutter sig al-Shabaab frivilligt, er det oftest i manglen på bedre alternativer og for at sikre stabilitet, indtægt og sikkerhed for den enkelte og dennes familie.⁷⁸

“Joining the organisation can be the best of bad alternatives amidst misery and instability for individuals trying to secure the financial and physical wellbeing of themselves and their family members.”⁷⁹

Regulær tvangsrekruttering af børn er fortsat meget udbredt i de områder, som AS kontrollerer. I tilfælde hvor civile modsætter sig tvangshvervning af børn, har al-Shabaab angrebet og dræbt civile, ødelagt hele landsbyer og omkringliggende afgrøder.⁸⁰ Human Rights Watch skriver i deres årsrapport 2019, at flere hundrede børn (mange uledsagede) i 2018 er flygtet for at undgå rekruttering.⁸¹

⁷⁵ NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 3

⁷⁶ Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands Marts 2019 side 12

⁷⁷ Thomas Mandrup 2019 Bilag A punkt 3.1; NGO working in Somalia 2019 Bilag B punkt 3; Somaliland Standard: “Al-Shabaab executes four accused of spying for Amisom” 30. marts 2019; Bloomberg: Al-Shabab Says It Executed Four Accused Spies in Somalia” 31. Marts 2019; Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands Marts 2019 side 23.

⁷⁸ Finnish Immigration Service 2018 side 13; Thomas Mandrup 2019 Bilag A punkt 1 og 4; Landinfo jan. 2018 side 3-4

⁷⁹ Finnish Immigration Service 2018 side 13.

⁸⁰ UNSOM November 2018 side 39; Human Rights Watch 2019 side 521

⁸¹ Human Rights Watch 2019 side 521

Al-Shabaab rekrutterer blandt andet ved at afkræve klaner, de ældre i byen, familier, skoler og moskeer at de skal overdrage unge rekrutter til AS-træning.⁸²

En NGO, der arbejder i Somalia oplyser, at tvangsrekruttering primært er rettet imod unge drenge i alderen 8-16 år, som har afsluttet de obligatoriske koranstudier. Samtidig nævnes, at dette dog ikke altid er et kriterium for rekruttering.⁸³ Der er også oplysninger om at piger/unge kvinder bliver rekrutteret til decideret kamp. Bortførelsen af piger sker dog oftest med henblik på tvangsægteskab med AS-krigere.⁸⁴

UNSOM beskriver i en rapport fra november 2018, at al-Shabaab fortsat rekrutterer børn i områder under AS-kontrol i det sydlige og centrale Somalia. Videre fremgår det af rapporten, at der i perioden fra 14. december 2018 til 4. maj 2019 er dokumenteret 19 angreb på skoler og 612 børn er blevet udsat for hvervning eller udnyttelse. 59 procent af de samlede overgreb tilskrives al-Shabaab.⁸⁵

Somaliske nyhedsmedier har rapporteret om, at minimum 60 skolebørn i alderen 9-14 år er blevet kidnappet fra skoler i Landsbyen El Garas i Bakool-distriktet i midten af januar 2019.⁸⁶

I al-Shabaabs krav om rekruttering vil AS ofte benytte sig af ekstra opkrævning af skatter og bøder, at arrestere klanledere samt begrænse bevægelsesfriheden og adgangen til vand og mad i de byer, hvorfra de kræver tilslutning til AS.⁸⁷

Klantilhørsforholdet kan have stor betydning for, om et barn bliver tvangsrekrutteret. Hvis klanens ældre støtter al-Shabaab kan det være utroligt svært for barnet og familien at modsætte sig rekruttering. Enkelte klaner kan også være i sådan en position, hvor de er i stand til at forhandle med al-Shabaab og eventuelt få reduceret det antal rekrutter, som al-Shabaab kræver i området. Omvendt er der klaner, som ikke har den mulighed.⁸⁸

Ifølge oplysninger fra en NGO, der arbejder i Somalia, bortførte AS i februar 2019 ni børn i Goorisane village til en AS træningslejr. Her lykkedes det klanledere og forældre at forhandle med al-Shabaab og fik løsladt børnene under forudsætning af, at der blev betalt ca. 250 dollars pr. barn. Efter løsladelsen flygtede de berørte familier ud af landsbyen for at undgå fremtidig bortførelse.⁸⁹

Omkring muligheden for at undgå tvangsrekruttering til al-Shabaab, vurderer Thomas Mandrup, at det afhænger af den enkelte situation, om det er muligt at betale sig fra en tvangsrekruttering.

*"Hvis man betaler nok, kan man nok godt undgå at blive tvangsrekrutteret. Man kan betale sig fra mange ting. Det kommer også an på situationen. Hvis AS fx skal køre en militær kampagne i et område og har behov for rekrutter, så er der en risiko for, at man blive indrulleret i det og at det ikke er muligt at betale sig fra det. Risikoen for tvangsrekruttering er der altid."*⁹⁰

⁸² Finnish Immigration Service 2018 side 14.

⁸³ NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 4.

⁸⁴ Finnish Immigration Service 2018, side 14

⁸⁵ UN Security Council. Maj 2019, side 12

⁸⁶ Somalities: *Somalia: Al-Shabaab abducted 100 Children in Bakool*. 18. januar 2019., Kismayoo.com: *Al-Shabaab intensifies its child recruitment campaign, abducts 60 children in parts of Bakool region* 17. januar 2019

⁸⁷ NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 4

⁸⁸ Landinfo januar 2018, side 4

⁸⁹ NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 4

⁹⁰ Thomas Mandrup 2019, Bilag A punkt 4

Det er flere gange lykkedes de somaliske/internationale styrker at redde børn fra AS-træningslejre/skoler, som efterfølgende anbringes på rehabiliteringscentre.⁹¹

7. Pigeomskæring i al-Shabaab-kontrollerede områder

For en nærmere gennemgang af pigeomskæring (Female Genital Mutilation/FGM) i Somalia, henvises til Dansk Flygtningehjælps temanotat fra 2014 "Pigeomskæring i Somalia", Udlændingestyrelsens temarapport "South Central Somalia - Female Genital Mutilation/Cutting" fra januar 2016, Udlændingestyrelsens COI-notat "FGM/kvindelig omskæring" fra januar 2019 og den nyeste rapport på området, som er udgivet af Lifos i april 2019: "Somalia – Kvinnlig könsstympning."

Dette afsnit fokuserer udelukkende på udbredelsen af pigeomskæring i al-Shabaab-kontrollerede områder og al-Shabaabs syn på pigeomskæring.

Det fremgår af Lifos rapport fra april 2019, at en af deres kilder oplyser, at pigeomskæring er meget udbredt i al-Shabaab områder, og at op mod 98 procent af kvinderne i disse områder er omskåret. En anden af Lifos kilder angiver, at i AS-områder er den mest alvorlige form for omskæring -Type III (infibulation) – forbudt, men at Type I omskæring accepteres.

Tidligere forbød AS fuldstændig pigeomskæring, og kunne dengang holde de forældre ansvarlige, som udsatte deres døtre for omskæring.⁹²

I Udlændingestyrelsens temarapport fra januar 2016, henviser kilder også til, at selvom omskæring i AS-områder tidligere var forbudt, så bliver pigeomskæring fortsat praktiseret, da traditionen for det er så dybt rodfastet hos befolkningen. En anden kilde forklarede, at selvom al-Shabaab måske ikke støtter op om eller opfordrer til pigeomskæring, så vil de heller ikke bekæmpe udbredelsen af pigeomskæring.⁹³

NGO'en som arbejder i Somalia skriver, at pigeomskæring i al-Shabaab områderne er meget udbredt, idet AS primært kontrollerer landområderne, hvor det somaliske folk respekterer og opretholder traditionens udbredelse.

Videre beskrives, at AS ikke kontrollerer om der udføres pigeomskæring i deres område, men at de vejleder lokalsamfundene om ikke at udføre pigeomskæring, da det ikke er i overensstemmelse med Sharia-loven.⁹⁴

8. Praksis

8.1. Praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vedr. Mogadishu og al-Shabaab-kontrollerede områder

⁹¹ UNSOM November 2018 side 39

⁹² Lifos 2019, side 22

⁹³ Udlændingestyrelsen januar 2016, side 7-8

⁹⁴ NGO working in Somalia 2019, Bilag B punkt 5

I det følgende er der en kort gennemgang af de tre centrale domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD), der primært har taget stilling til sikkerhedsforholdene i Mogadishu, og som også i 2011 har forholdt sig til situationen for civile i al-Shabaab kontrollerede områder.

I **Sufi & Elmi v. United Kingdom (2011)**⁹⁵ vurderede EMD, at det generelle voldsniveau i Mogadishu var af en sådan intensitet, at personer ved den blotte tilstedeværelse i Mogadishu var i risiko for behandling i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 3.

I forhold til AS-områderne, bemærkede domstolen indledningsvist, at AS-områderne har det laveste niveau af generaliseret vold. Risiciene i disse områder består derimod i grove menneskerettighedsovergreb (afsnit (272)).

Domstolen fandt, at al-Shabaab på baggrund af en yderst streng fortolkning af islam håndhæver en drakonisk udgave af Sharia, og bemærkede, at *"al-Shabaab are concerned with every little detail of daily life, including men's and women's style of dress, the length of men's beards, the style of music being listened to and the choice of mobile phone ringtone"* (273). Samtidig henviste domstolen til særlig streng kontrol med kvinder samt risikoen for tvangsrekruttering af børn og voksne (273).

EMD fremhævede baggrundsoplysninger, der vurderede områderne sikre for lokale, der kunne *"play the game" and avoid the attention of al-Shabaab by obeying their rules*" (275). Domstolen vurderede samtidigt, at personer, der ikke har nylig erfaring med at leve under disse forhold, ikke kan forventes at være i stand til at undgå at tiltrække sig al-Shabaabs opmærksomhed, særligt ikke personer, der er *"westernised"* efter ophold i udlandet. (275).

EMD bemærkede, at selvom det er usikkert, hvilken sanktion en person, der af al-Shabaab vurderes ikke at leve i overensstemmelse med organisationens styre og ideologi, vil blive udsat for, er risikoen for overgreb i strid med artikel 3 for blot mindre *"forseelser"*, f.eks. at se fodbold, for stor, hvorfor domstolen konkluderede, at enhver, der skulle rejse igennem eller tage ophold i et al-Shabaab-kontrolleret område ville være i risiko for overgreb i strid med artikel 3 i EMRK (276-277).

I sagen **K.A.B. v. Sweden (2013)**⁹⁶, vurderede domstolen, at sikkerhedssituationen i Mogadishu, om end fortsat skrøbelig og uforudsigelig, ikke længere var af en karakter, hvor enhver, der opholdt sig byen, ville være i risiko for behandling i strid med art. 3.

Domstolen forholdt sig ikke til menneskerettighedssituationen for civile i områder under al-Shabaabs kontrol.⁹⁷

I sagen **R.H. v. Sweden (2015)**⁹⁸, fandt domstolen, at sikkerhedssituationen i Mogadishu, om end alvorlig og skrøbelig, ikke var af en karakter, hvor enhver i byen var i risiko for behandling i strid med art. 3, i det situationen vurderedes en anelse forbedret siden 2013. Domstolen fandt dog, at enlige kvinder uden adgang til et mandligt netværk i Mogadishu ville være i risiko for behandling i strid med artikel 3.

I forhold til den generelle sikkerheds- og menneskerettighedssituation, forholdt Domstolen sig ikke til områder under al-Shabaab kontrol.

⁹⁵ Case of Sufi and Elmi v the United Kingdom, 28. juni 2011, (8319/07 and 11449/07)

⁹⁶ Case of K.A.B. v. Sweden, 5. September 2013, (nr. 886/11)

⁹⁷ Case of K.A.B. v. Sweden, 5. September 2013, (nr. 886/11), Udlændinge- og Integrationsudvalget, Alm del 2017-18 spm. 278.

⁹⁸ Case of R.H. v. Sweden, 10. September 2015, (nr. 4601/14)

8.2. Dansk asyl/inddragelsespraksis (fokus på al-Shabaab-kontrollerede områder)

8.2.1. Frygt for al-Shabaab i al-Shabaab-kontrollerede områder

Flygtningenævnet har i et stort antal sager, særligt i 2019, truffet afgørelser vedrørende personer fra al-Shabaab-kontrollerede områder. En gennemgang af nævnets praksis for personer fra AS-områder, der henviser til frygt for al-Shabaab, viser, at det er profileringsgraden i forhold til al-Shabaab, som er afgørende for nævnets vurdering af risiko for overgreb.

Personer, som vurderes troværdige og hvor det lægges til grund, at de er profilerede i forhold til al-Shabaab, typisk på baggrund af en nyere konflikt, meddeles ofte opholdstilladelse/får ikke inddraget deres opholdstilladelse.

I en sag fra april 2019, omgjorde Flygtningenævnet således Udlændingestyrelsens afgørelse med følgende begrundelse:

Flygtningenævnet finder herefter efter en samlet vurdering, at klagerens forklaring om sit asylmotiv kan lægges til grund. Klageren har således en konflikt med al-Shabaab, som efter de seneste baggrundsoplysninger fortsat har kontrollen i klagerens hjemområde. Klageren har nægtet at lade sig tvangshverve af al-Shabaab, og hans far er slået ihjel af al-Shabaab. Flygtningenævnet finder derfor, at klageren må anses for at være profileret i forhold til al-Shabaab. Klageren har herefter sandsynliggjort, at han ved en tilbagevenden til Somalia vil risikere asylbegrundende forfølgelse omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 2, idet det ikke kan antages, at han kan opnå beskyttelse hos myndighederne eller ved at tage ophold i en anden del af Somalia.⁹⁹

I de sager, hvor nævnet vurderer, at ansøger ikke er profileret i forhold til al-Shabaab stadfæstes Udlændingestyrelsens risikovurdering.

Det forhold, at en person har opholdt sig flere år i Vesten, er ifølge nævnets praksis ikke i sig selv nok til at blive betragtet som profileret i forhold til AS.

Følgende faste formulering (med enkelte sagsspecifikke nuancer) fremgår af en lang række af Flygtningenævnets nyere afgørelser.

"Nævnet har lagt til grund, at klagerens hjemområde er under indflydelse af al-Shabaab. Efter de foreliggende baggrundsoplysninger er ophold i al-Shabaab kontrollerede områder for uprofilerede personer uden individuelle konflikter med al-Shabaab ikke tilstrækkeligt til at opnå asyl. I vurderingen har nævnet inddraget de seneste baggrundsoplysninger, herunder om al-Shabaabs måde at operere på i områder, hvor al-Shabaab har kontrol henholdsvis ikke har kontrol. Flygtningenævnet har lagt vægt på, at al-Shabaabs måde at operere på har ændret sig fra vilkårlige angreb mod civilbefolkningen til at være målrettede angreb mod profilerede personer."

"Flygtningenævnet finder derfor ikke, at de generelle forhold i klagerens hjemområde er af en sådan karakter, at klageren kan opnå opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7, stk. 3. Flygtningenævnet finder efter en samlet og konkret vurdering, herunder at klageren som ovenfor anført ikke kan anses for profileret i forhold til al-Shabaab, at klageren ikke har sandsynliggjort, at han ved en tilbagevenden til Somalia vil være i risiko for forfølgelse eller overgreb omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 1 og 2."

⁹⁹ Flygtningenævnets hjemmeside, www.fln.dk. sagsnr: (Soma/2019/116/TPB)

Det forhold, at ansøgeren har opholdt sig nogle år i "vesten", kan ikke føre til en ændret vurdering heraf. Det er herved indgået i vurderingen, at klageren er født og opvokset i Somalia, indtil han var 25 år.¹⁰⁰

8.2.2. Enlige kvinder uden mandligt netværk

En gennemgang af praksis fra Flygtningenævnet vedrørende enlige kvinder fra hele Somalia, inkl. AS-områder, viser, at i de tilfælde, hvor det lægges til grund, at ansøger er enlig kvinde uden mandligt netværk, så meddeles/bevares en opholdstilladelse med henvisning til EMD-dommen R.H v. Sverige fra 2015.¹⁰¹

8.3.3. Pigeomskæring

En gennemgang af nævnets afgørelser vedrørende personer, som henviser til risikoen for omskæring af deres pigebørn, viser lidt forskellig praksis. Nogle sager afgøres i nævnet og andre sager hjemvises, hvilket blandt andet afhænger af tidspunktet for, hvornår ansøger har påberåbt sig datterens asylmotiv. Det afgørende for vurderingen af risiko i disse sager er forældrenes holdning til omskæring samt hvorvidt forældrene/forælderen vurderes tilstrækkeligt ressourcerstærke til at kunne modstå et eventuelt pres fra familien/lokalbefolkningen.¹⁰²

I de tilfælde, hvor nævnet vurderer, at der foreligger en risiko for omskæring af datteren ved en tilbagevenden, meddeles datteren konventionsstatus efter § 7, stk. 1, og forældre og eventuelle søskende meddeles tillige § 7, stk. 1, som konsekvens heraf.

8.3 Europæisk inddragelsespraksis i al-Shabaab-kontrollerede områder

Dansk Flygtningehjælp har sendt en forespørgsel ud i ELENA-netværket¹⁰³ for at høre, om der i de andre europæiske lande er praksis for at inddrage asyltilladelser for personer fra al-Shabaab kontrollerede områder.

Vi har modtaget svar fra Tyskland, Holland, Schweiz, Belgien og Grækenland.

Ingen af de lande, som har svaret på vores forespørgsel har kendskab til en tilsvarende praksis i deres respektive lande. Den schweiziske ELENA-koordinator oplyser, at Schweiz siden 2013 i princippet har vurderet det sikkert at returnere personer til Mogadishu (dog med de førnævnte undtagelser). Men ingen returneres til de dele af Somalia, som er under al-Shabaab kontrol.

Det fremgår videre af Det norske Udlændingedirektorats (UDI) hjemmeside, at det norske udlændingenævn, Stornævnet, i juli 2017 vurderede, at betingelserne for ophør af flygtningestatus var til stede i to sager omhandlende ansøgere fra Mogadishu. Nævnet lagde vægt på, at det var fem år siden al-Shabaab trak sig ud af byen, og at sikkerhedssituationen vurderedes at være væsentlig forbedret.¹⁰⁴

Der foreligger ikke oplysninger om, at Norge har tilsvarende praksis for personer fra områder, der aktuelt er under al-Shabaabs kontrol.

¹⁰⁰ www.fln.dk. Sagsnumre: soma/2019/117/MNR, soma/2019/116/MNR, soma/2019/115/CHPE

¹⁰¹ www.fln.dk. sagsnumre: Soma/2019/92/snd, Soma/2018/73/FAM, Soma/2018/66/LINB, soma/2016/90/DH (spontansag)

¹⁰² www.fln.dk. Sagsnumre: soma/2019/121/JAH, soma/2019/123/JAH, Soma/2019/98, soma/2019/78/AJEV, soma/2019/7/DH, soma/2019/6/DH, Soma/2019/3/thv, Soma/2019/18/snd, Soma/2018/120/MGO, Soma/2018/114/JHB, Soma/2018/90/TBP, Soma/2018/89/TBP, soma/2018/99 og soma/2018/100/LMD.

¹⁰³ ELENA-netværket er et europæisk netværk af udlændingeretsadvokater og NGO'er på udlændingeområdet.

¹⁰⁴ UDI 29.06.2018, opdateret 24.01.2019, punkt 3.3.

9. Kilder:

- Amnesty International: *Somalia: The hidden US war in Somalia; civilian casualties from air strikes in Lower Shabelle*, 20. Marts 2019, Index number: AFR 52/9952/2019.
<https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5299522019ENGLISH.PDF> [besøgt den 1. juli 2019]
- Bloomberg: *Al-Shabab Says It Executed Four Accused Spies in Somalia*. 31. Marts 2019.
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-03-31/al-shabab-says-it-executes-4-suspected-spies-in-somalia> [besøgt den 1. juli 2019]
- Dansk Flygtningehjælp: TEMA: Pigeomskæring i Somalia. December 2014.
<https://flygtning.dk/media/1285643/pigeomskæring-i-somalia.pdf> [besøgt den 1. juli 2019]
- Danish Immigration Service and Danish Refugee Council - DIS and DRC marts 2017: *“South and Central Somalia – Security Situation, al-Shabaab presence and Target Groups.”*
<https://flygtning.dk/media/3189161/south-and-central-somalia-report-march-2017.pdf> [besøgt den 1. juli 2019]
- EASO: *Country of Origin Information Report. Somalia Security Situation*. December 2017.
https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/EASO_Somalia_security_situation_2017.pdf [besøgt den 1. juli 2019]
- EPON (Effectiveness of Peace Operations Network) *Assessing the Effectiveness of The African Union Mission in Somalia / AMISOM, Report 1*. 2018. <https://effectivepeaceops.net/wp-content/uploads/2019/04/EPON-AMISOM-Report-LOWRES.pdf> [besøgt den 1. juli 2019]
- Finnish Immigration Service: *Somalia: FAKTA Project. Fact-finding mission to Mogadishu and Nairobi, January 2018*. 05.10.2018. <https://migri.fi/en/reports> og https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Somalia_Fact_Finding+Mission+to+Mogadishu+and+Nairobi+January+2018.pdf/2abe79e2-baf3-0a23-97d1-f6944b6d21a7/Somalia_Fact_Finding+Mission+to+Mogadishu+and+Nairobi+January+2018.pdf.pdf [besøgt den 1. juli 2019]
- Human Rights Watch: *World report 2019: Somalia, Events of 2018*. <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/somalia#> [besøgt den 1. juli 2019]
- Kismayoo.com: *Al-Shabaab intensifies its child recruitment campaign, abducts 60 children in parts of Bakol region* 17. januar 2019. <https://www.kismaayo.com/al-shabaab-intensifies-its-child-recruitment-campaign-abducts-60-children-in-parts-of-bakol-region/> [besøgt den 1. juli 2019]
- Landinfo: *Rekruttering til al-Shabaab*, 26. januar 2018. <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Somalia-respons-Rekruttering-til-al-Shabaab-26012018.pdf> [besøgt den 1. juli 2019]

- Landinfo: Somalia: *Al-Shabaab områder i Sør-Somalia*. 21. maj 2019
<https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/05/Respons-Somalia-Al-Shabaab-omr%C3%A5der-i-S%C3%B8r-Somalia-21052019.pdf> [besøgt den 1. juli 2019]
- Lifos: *Somalia – Kvinnlig kønsstumpning (version 1.0)*, 16. april 2019.
<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43065> [besøgt den 1. juli 2019]
- Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands: Country of Origin Information Report on South and Central Somalia (English version). Marts 2019.
<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/ambtsberichten/2019/03/19/algemeen-ambtsbericht-zuid--en-centraal-somalia-2019/Algemeen+ambtsbericht+Zuid--en+Centraal--Somalie++maart+2019+%28Engels%29.pdf> [besøgt den 1. juli 2019]
- New York Times: *Trump Administration Steps Up Air War in Somalia*. 10. marts 2019
<https://www.nytimes.com/2019/03/10/us/politics/us-somalia-airstrikes-shabab.html> [besøgt den 1. juli 2019]
- New York Times: *U.S Acknowledges Airstrike in Somalia Caused Civilian Deaths*. 5. April 2019
<https://www.nytimes.com/2019/04/05/us/politics/us-civilians-somalia-airstrikes.html> [besøgt den 1. juli 2019]
- Political Geograpy Now: *Somalia Control Map, Situation as known 14. November 2018*.
<https://www.polgeonow.com/2018/11/somalia-control-map-timeline-november.html> (adgang kræver tilmelding) [besøgt den 1. juli 2019]
- Somaliland Standard: *Al-Shabaab executes four accused of spying for Amisom*. 30. marts 2019.
<https://somalilandstandard.com/al-shabaab-executes-four-accused-of-spying-for-amisom/> [besøgt den 1. juli 2019]
- Somaletimes: *Somalia: Al-Shabaab abducted 100 Children in Bakool*. 18. Januar 2019.
<https://www.somalitimes.co.uk/somalia-al-shabaab-abducted-100-children-in-bakool/> [besøgt den 1. juli 2019]
- Udenrigsministeriet: *Landepolitikpapir for Somalia 2018-2023*, december 2018.
<http://um.dk/da/danida/lande-og-regioner/landepolitikker/somalia/> [besøgt den 1. juli 2019]
- UDI (Udlændingedirektoratet i Norge): *Asylpraksis Somalia*. 29.06.2018, opdateret 24.01.2019
<https://www.udiregelverk.no/no/rettskilder/udi-praksisnotater/pn-2018-002/> [besøgt den 1. juli 2019]
- Udlændinge- og Integrationsudvalget UUI, Alm del 2017-18 spm. 278, stillet 5. januar 2018, svar 2. februar 2018.
<https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/uui/spm/279/svar/1462887/1852356/index.htm> [besøgt den 1. juli 2019]

- Udlændingestyrelsen: *COI Notat: FGM/kvindelig omskæring. Baggrund, tal og tendenser*. Januar 2019. <https://www.nyidanmark.dk/da/Ord-og-begreber/US/Asyl/Landenotater/> [besøgt den 1. juli 2019]
- Udlændingestyrelsen: *COI Notat: Somalia – Den generelle sikkerhedssituation 2017-2018*. September 2018. <https://www.nyidanmark.dk/da/Ord-og-begreber/US/Asyl/Landenotater/> [besøgt den 1. juli 2019]
- UNHCR: *Somalia, Somali returnees from Kenya at 30. november 2018*, 5. december 2018 <https://www.ecoi.net/en/file/local/2001550/67180.pdf> [besøgt den 1. juli 2019]
- UNHCR: *Operational Update Somalia, 1-28 February 2019*. <http://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Somalia%20Operational%20Update%20-%20February%202019.pdf> [besøgt den 1. juli 2019]
- UN Security Council,: Report on the Secretary-General on Somalia, 21. Dec. 2018. Dækker perioden fra 23. August til 13. december 2018. https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2018_1149.pdf [besøgt den 1. juli 2019]
- UN Security Council 8440th meeting 3. januar 2019. https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_8440.pdf [besøgt den 1. juli 2019]
- UN Security Council: Report on the Secretary-General on Somalia, 15. maj 2019. Dækker perioden fra 14. december 2018 til 4. maj 2019. https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2019_393.pdf [besøgt den 1. juli 2019]
- UNSOM - UN Security Council Mission to Somalia "Report on Somalia of the Monitoring Group on Somalia and Eritrea," November 9, 2018. <https://undocs.org/S/2018/1002> [besøgt den 1. juli 2019]
- UNSOM monthly Brief, November 2018 https://unsom.unmissions.org/sites/default/files/hrpg_diplomatic_brief_november_2018_0.pdf [besøgt den 1. juli 2019]
- US Department of State (USDOS): *Country Reports on Human Rights Practices for 2018, Somalia*, 13. marts 2019. <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/somalia/> [besøgt den 1. juli 2019]
- The Guardian" Life at the bottom of the global league of internet access" 8. oktober 2018. <https://www.theguardian.com/technology/2018/oct/18/life-at-the-bottom-of-the-global-league-of-internet-access> [besøgt den 1. juli 2019]

EMD-domme:

- Sufi and Elmi v. UK (nr. 8319/07 og 11449/07), 28. juni 2011, endelig 28.11.2011
- K.A.B. v. Sweden (nr. 886/11), 05.09.2013, endelig 17.02.2014
- R.H. v. Sweden (nr. 4601/14), 10 september 2015, endelig 01.02.2016

Bilag A – Skype-interview med Thomas Mandrup 21.05.2019

Om Thomas Mandrup

Thomas Mandrup er Phd i Afrika-studier og lektor på Forsvarsakademiet. Han er i øjeblikket udlånt til Faculty of military Science, Stellenbosch University i Sydafrika. Han har arbejdet med sikkerheds-/security management i Afrika i mange år og har været i de fleste afrikanske lande syd for Sudan, og har beskæftiget sig med Somalia i mange år. Han var senest i Somalia i december 2018 på en opgave for African Union. Han har undervist i Afrika Studier og gør det fortsat lejlighedsvis.

Det er den sikkerhedsmæssige situation i Somalia, som er Thomas Mandrups speciale.

1. Udbredelsen af AS kontrol og tilstedeværelse i det sydlige og centrale Somalia.

Al-Shabaabs kontrolområder er meget flydende. Der er en masse kontrolkort, som opdateres løbende. Det korte svar er, at AMISOMS vurdering er, at al-Shabaab stort set er til stede alle steder. Der er nogle områder og landsbyer, hvor man siger, at al-Shabaab er i kontrol. Men når man siger kontrol, så betyder det ikke, at de fysisk er i kontrol, men at de i perioder er til stede ved roadblocks mm. Så kontrol er ikke kontrol i statslig forstand. Det betyder, at der er aktive AS-enheder, som opererer i det givne område.

Al-Shabaab har deres road blocks over det hele – de er ikke faste, men er der nogle timer og flyttes derefter rundt. Så snart man er 10 km udenfor Mogadishu er risikoen der for at møde AS ved en road block.

Der er forskellige vurderinger af antallet af aktive al-Shabaab-operatører. Lavt sat vurderes der at være 4-5000 aktive operatører, men vurderingerne går også op til 12000 aktive operatører. Der er rigtig mange, som får penge for at være med i al-Shabaab, og som er aktive for dem i perioder eller til bestemte operationer, hvorefter de så forlader gruppen igen. Det er derfor svært at sætte et fast antal på.

Der er en lille central ideologisk kerne af al-Shabaab, som består af ned til 300-400 personer.

Folk har mange forskellige motiver for at være med i al-Shabaab, der er både tale om økonomiske, religiøse og nationalistiske. Lederne har tilsvarende forskellige ambitioner og motiver for at være med.

AS er aktive i området omkring Mogadishu, i området ned mod korridoren til Kismayo. De er aktive i Jubadelen, og de har også været i Ras Komboni-området. De er aktive i Hiran og også i nogle områder nord for Mogadishu. Men de er grundlæggende til stede i alle områder.

Et af AMISOMS mandater er at sikre logistik på vejen fra by til by. Men dette er ikke lykkedes. De internationale styrker, såsom FN og AMISOM samt den lokale nationale regering bliver udsat for overgreb på vejene. Det er ikke sikkert at køre på vejen på grund af vejsidebomber, og de internationale styrker kan heller ikke stole på lokalbefolkningen. Alle de internationale styrker og organisationers forsyninger flyves derfor ind.

Thomas Mandrup henviser til en person, som de talte med i Somalia, som sagde, at "al-Shabaab er os alle sammen", fordi alle kender en fra al-Shababb. Al-Shabaab er i regeringen, al-Shabaab er i efterretningstjenesten osv. Det betyder, at du ikke kan stole på de oplysninger du får, du kan ikke stole på en samarbejdspartner i regeringen, fordi du ved, at AS vil få det at vide.

Al-Shabaab er over det hele, alle betaler skat til al-Shabaab for at undgå selv at blive ramt af al-Shabaab.

Det, der primært er forskellen på al-Shabaab i 2007-2013, hvor AS havde store militære enheder og kørte 1000 mand ad gangen med store angreb til nu, er, at AS har ændret strategi og opererer i mindre enheder på 3-10 mand, som laver nålestiksangreb eller springer bomber hist og pist. De kan ikke længere gennemføre store militære angreb mod de internationale styrker.

En ny stigende faktor er ISIS, som opererer på grænsen omkring Mudug og Galgaduud og op mod grænsen til Puntland. De har anslået 800 til 1200 mand. Der er åben kamp imellem AS og ISIS. ISIS er begyndt at rekruttere fra AS og betaler bedre end AS. Disse to grupper er således internt i kamp samtidig med at de er i kamp med lokale militser og regeringsstyrker.

IS sprængte en bombe i Mogadishu før jul for at vise, at de også er til stede og har adgang til Mogadishu.

I befolkningen er der ingen tillid til den nuværende regering (politi/hær), og ingen tillid til, at regeringen vil være i stand til at sikre den langsigtede sikkerhed. Alle siger, at al-Shabaab blot sidder og venter på, at AMISOM/de internationale styrker trækker sig tilbage. Planen var oprindeligt at AMISOM skulle trække sig tilbage i 2021 (styrkerne er netop blevet reduceret) men den generelle vurdering er, at det vil blive vanskeligt at nå målet med at overdrage ansvaret til de lokale sikkerhedsstyrker per. 2021.

2. Sikkerhedssituationen for civile i AS-områder

Generelt når regeringsstyrker/AMISON rydder områder for al-Shabaab-folk, og typisk derefter, pga. manglende samarbejde og kapacitet, må forlade området igen uden det egentligt er sikret, vender al-Shabaab herefter tilbage til det samme område. De civile, som AS mistænker for at have samarbejdet med regeringen/AMISOM risikerer at blive straffet.

Thomas Mandrup refererer til et konkret eksempel, hvor AMISOM havde ryddet et sted syd for Mogadishu og så snart de havde forladt byen, kom de sorte AS-flag op. Det viste sig, at det ikke var al-Shabaab selv, som havde hejst flagene, men derimod civilbefolkningen, som frygtede at AS ville komme tilbage, og derefter ville beskyldte civilbefolkningen for at have samarbejdet med AMISOM. For at undgå dette, hejste de selv AS-flagene.

Hvis man ikke gør, som al-Shabaab siger, bliver man straffet. Civilbefolkningen lever hele tiden med truslen om vold. De skal i dag konstant navigere i den uforudsigelighed som følger med AS' flydende kontrol, og bevidstheden om, at AS er i området og kan komme når som helst. Al-Shabaab er der hele tiden.

I lokalbefolkningen er der dog samtidig også en oplevelse af, at den somaliske regering aldrig har leveret noget godt, og der er større tillid til, at AS leverer bedre retfærdighed, sociale services og statslige funktioner.

3. Al-Shabaabs angrebsmål

3.1 Generelle angrebsmål

AS går fortsat efter de samme mål: centrale regeringsfolk, regeringsstyrker, internationale styrker og organisationer som betragtes som arbejdende imod al-Shabaabs sag.

De civile er ikke al-Shabaabs modstandere. Alle i Somalia har en eller anden i deres familie, som har tilknytning til AS, så det er dem selv, og dem rører man jo ikke. Det er Thomas Mandrups vurdering, at det var en fejl fra al-Shabaabs side, at det store angreb i Mogadishu i oktober 2017 med over 500 dræbte personer, medførte så mange civile ofre.

De civile vil hellere give udtryk for, at de støtter AS, end at risikere at blive mistænkt for at være spion eller samarbejde med myndighederne/de internationale styrker.

Risikoen ved at blive mistænkt for at arbejde på regeringens side er i sidste ende at blive likvideret. Der er hele tiden rapporter om likvideringer og kidnapninger. Den menige somalier lever under det daglige pres med at betale skat til AS. Hvis de ikke gør det, bliver de straffet. De lever hele tiden med denne konstante trussel. AS er rigtig dygtige – til trods for at de ikke altid fysisk er til stede – så har de den sociale kontrol i form af truslen og at de hele tiden kan komme og opkræve skat.

Hvis du ikke betaler den skat, så er straffen der og så falder hammeren.

AS kan ikke tåle, at man ikke betaler skat, uden at det vil få alvorlige konsekvenser. Det vil også få alvorlige konsekvenser, hvis der er en mistanke om, at personer samarbejder med de internationale styrker. Der er en meget lav tolerancetærskel.

3.2 Situationen for civile, der vender tilbage efter flere år i vesten

I AS-områderne, er der klare krav om at leve efter Sharia-lovgivningen i alle dens former. Det skal man være klar til og manglende efterlevelse kan man risikere at blive straffet for i visse områder. Selv i Mogadishu går man klædt efter de forskrifter, der nu er. Dette er endnu mere udtalt/påkrævet i AS-områder. Hvis man ikke gør det og kommer tilbage og lever som man gjorde i Danmark efter vestligt mønster vil du få problemer.

Det somaliske samfund er blevet meget mere religiøst og på den måde konservativt. De sociale regler har ændret sig dramatisk. Det har udviklet sig igennem de seneste 20-25 år. Det er en konsekvens af den situation landet har været i. Religionen har fået en anden betydning og er nu en central del.

Thomas Mandrup har ikke nogen konkrete oplysninger om, hvorvidt AS straffer folk, som vender tilbage. Med udgangspunktet, at AS er i os alle, vurderer han, at hvis du kommer tilbage til et område, hvor du har familie og er kendt og familien siger god for dig samt at du i øvrigt betaler de penge og efterlever de regler, som der er, burde det være ok.

Hvis du ikke har familie eller er uden netværk, som kan sige god for dig, er et AS-område ikke et sikkert sted. Man er afhængig af sit netværk.

Hvis man kommer fra Danmark og har levet et liv på Nørrebro og er 15 år gammel, så har man bestemte vaner og værdier, og så bliver det meget anderledes at vende tilbage. Hvis du stikker ud fra deres leveregler, vil du få problemer.

Generelt set, vil det være rigtig svært at videreføre vestlig påklædning og ex. fodboldspil i et AS-område. Du vil altid stikke ud, hvis du kommer udefra.

Tilsvarende hvis du eller din familie har en forhistorie med AS, vil du få problemer. Man kan huske historierne. Hvis eksempelvis du bliver genkendt som en, der tidligere er flygtet fra al-Shabaab vil du få

problemer. Tilsvarende hvis et tidligere familiemedlem er blevet dræbt af AS, vil de mistænke dig for, at du er vendt tilbage for at hævne dig.

AS er alle steder og de er generelt super godt informerede. De ved, hvad der sker. De bor iblandt lokalbefolkningen, og der er altid nogen, som holder AS orienterede. De har styr på hvem der er i deres områder og har styr på, hvad der foregår.

Thomas Mandrup tror ikke umiddelbart, at det at man er i besiddelse af en smartphone i sig selv vil være et problem i et AS-område. Det er meget udbredt i lokalbefolkningen og AS anvender det selv til de sociale medier i stor stil til at udbrede deres budskaber. Der er relativt meget teknologi til stede i landet.

4. Rekruttering til al-Shabaab i al-Shabaab-kontrollerede områder

Der er masser af rapporter og også oplysninger fra AMISOM og andre, som viser, at tvangsrekruttering er en del af den risiko, som er i al-Shabaab områder. Det kan også være familier, som modtager betaling for, at deres søn deltager i AS. AS betaler bedre end regeringen. Der er eksempler på familier, som lader den ene søn arbejde for AS og en anden søn, der arbejder for regeringen. Tvangsrekrutteringen er en del af dagligdagen i AS-områder.

Det er typisk unge mænd og unge drenge, helt ned til 12-13-14 års alderen, som kan bruges som rekrutter i AS.

Hvis man betaler nok, kan man nok godt undgå at blive tvangsrekrutteret. Man kan betale sig fra mange ting. Det kommer også an på situationen. Hvis AS fx skal køre en militær kampagne i et område og har behov for rekrutter, så er der en risiko for, at man blive indrulleret i det og at det ikke er muligt at betale sig fra det. Risikoen for tvangsrekruttering er der altid.

Det kan få alvorlige konsekvenser, hvis man ikke kan betale sig fra tvangsrekruttering.

5. Pigeomskæring i al-Shabaab-kontrollerede områder:

Thomas Mandrup kender ikke noget til forekomsten af pigeomskæring i AS områder contra ikke As - områder. Ej heller til AS's syn herpå. Thomas Mandrup betegner pigeomskæring som en generel kulturel betingelse.

Bilag B – Skriftligt interview med en NGO, der arbejder i Somalia 27.05.2019

Af sikkerhedsmæssige hensyn ønsker denne kilde at være anonym.

1. The extent of al-Shabaab control and presence in South and Central Somalia.

Could you briefly outline which regions/areas of regions in South and Central Somalia that is currently considered under control of al-Shabaab.

The best way to show this will be by the below map of the area. Most major towns are under the control of the SNA or AMISOM forces. But all the areas outside of the towns are controlled by AS. The Green area below is under AS control, the map is dated 26 Feb 2019. Most of the main routes are controlled by SNA but is frequently overrun by AS. Smaller side roads and small town and villages are controlled by AS in most of the green Area. *(Please do not copy or past the map)*

[Due to the source – the map has been left out of this annex]

2. The situation for civilians in cities/villages/rural areas in AS

The Somali civilians that are living in areas under AS control are under the law and order of AS and the AS unit in their town or village. AS operates the local courts and the punishment. Tax is collected by AS in the areas they control, the level of basic public service, freedom of speech and the freedom of social life and activities are very limited in the areas under AS control.

What is the general security situation for civilians in cities/villages/rural areas in the AS controlled regions and how has this developed during the past couple of years?

It is not good as you are constantly in the middle of cross fire and attacks as the SNA and AMISOM gives their best to take areas from AS. The threat of constant airstrikes against AS villages and strong holds has increased in the past year.

Are there any significant differences in the security situation between the different areas under AS control?

If you are in a small village with only a small AS presence you may be safer than a big village or town when it comes to airstrikes and SNA or AMISON attacks, but the threat is always there that you may be part of an military operation in your village or the road you need to travel to and from your town or village.

3. Possible al-Shabaab targets in areas under control of Al-Shabaab

All towns and villages under AS control are possible targets when it comes to airstrikes and military operations.

In the DIS/DRC fact finding report from 2017, the sources particularly referred to three factors in regard to who can become a target profile in AS-controlled areas:

1) The background of a person, i.e. the links the person has,

Yes, if the person returning has any government or international links this will flag him or her.

2) His/her behavior in relation to conformity with al-Shabaab's interpretation of Sharia law, and

Yes, if the person returning does not stay within the law that has been implemented by AS they will be punished.

3) Acts and attitudes that can raise suspicion of spying.

Yes, any action that looks out of place or an attitude that is out of place will raise suspicion and flag the person. If a person that has returned to an AS area has a need for alcohol this will flag him instantly as this is not allowed in Somalia and AS controlled areas.

It also follows from DIS/DRC 2017 that anyone linked to AMISOM/SNA/ENDF/KDF, FGS, and international organizations would also become a target in al-Shabaab-controlled areas.

Is this still the case, is it the same categories/factors who can become target profile?

Yes, 100% still the case.

Can even little things raise suspicion? do you have examples?

Yes, the smallest thing will raise suspicion. In AS controlled areas no smart phones are allowed, and most returnees have smart phones.

Below two incidents to show that AS retaliates if anyone wants to join or change sides.

1) 29 January 2019: AS fighters beheaded two men in Baidoa who applied for recruitment into the special police for SWS state.

2) 13 January 2019: Abu Zakariya was killed by AS who suspected him in planning to join ISIS wing.

Could you outline the situation/risk for Somali civilians returning to Al Shabaab controlled areas after several years of residence in the West?

Yes, they will look and act out of place in the areas and that will place them at risk of becoming AS targets. If they do not speak with the correct accent or have families that can account for them they may be seen as government spies and as the two incidents show AS does not take this very lightly. Anyone that may be able to speak a foreign language may or can be seen as a spy the moment there is a military operation or airstrike in the area they stay in.

Could you elaborate on which role a returnees' way of dressing or attitude, ex children's behavior, play in an al-Shabaab area.

If their dress and behavior is not in synch with the local way of doing things this will flag them immediately. Dressing too western in a rural area will automatically raise the question where are the new people from. If they do not have family to account for them they will be seen as government spies. Especially female returnees will face a big dress code challenge as the dress in AS controlled areas are very strict with regards to women.

Any attitude against AS in their areas is seen as – you do not support them and this will bring them down on the individual or his/her family.

How do you consider the situation for children/young people returning from the west and with no experience living in area under full control of AS?

This will place not only the children and young people at risk but also their parents, if they do speak Somali they will be somewhat better off, but if they do not this will be a big issue. Not having contextual knowledge and not understanding the local danger indicators will be a big risk for the children/young people.

Could you inform us what would be the situation if a person is in possession of a smartphone or other possessions that links them to “The West”?

In all of the areas controlled by AS there is no smart phones allowed and if a smart phone is found in a person’s possession the individual will be punished and the phone will be destroyed on the spot. This may go for any electronic device that may be seen as something that can be used to plot positions or send information over. Sat phones are not even utilized by NGO working in an AS controlled area or areas where AS may be moving in.

Will al-Shabaab always be aware that someone has returned to their area, ex via al Shabaab check point?

Yes, they will – AS has a very good Intel system in their areas and will know if there is new people in the town or village, this will not only be via a possible check point, but more from the info network and the administration in a town or village. If a newcomer arrives in an area people talk and AS will know of the new person within an hour or two.

Is there a need for families/clan relations who can vouch for the returned?

Yes, this is absolutely the only way to go and the only way that a person will be accepted into an area. In Somalia clan and family affiliations are the basis for significant support networks and this can and will be able to guarantee a person’s safety in a new area.

What happens if returnees do not conform with al-Shabaab way of life – Play by the rule of AS, and/or in case AS mistrust who they are and believe they are spies?

It is sad to say but they will be killed, brutally punished or run out of the area very quickly. AS is known for their assassinations and killings in most of the areas controlled by them. The two incidents above show that AS does not take it very lightly that people are or may be working for the government and AMISOM.

4. Forced recruitment to AS in AS Areas

Could you elaborate on the risk of forced recruitment to Al-Shabaab in AS controlled areas:

Yes, this is an ongoing situation in Somalia and in areas controlled by AS. This is one of the only ways AS can keep their number up in most of the areas they operate in. In some areas AS have done forced marriages. In some areas AS have in the past asked openly that clan elders bring certain numbers of young boys to join the ranks of AS.

Are some persons more exposed to the risk of forced recruitment than others (age, sex, and clan relation)?

AS forced recruitment is aimed at young boys between 8 and 16 years who have completed the needed Quranic studies. (This is not always a criteria for recruitment).

What is the form and degree of punishment if a person denies to join al-Shabaab

Taxation, fines, arrest of the clan elders, restriction of movement and the restriction of food and water to a town or village is a common way AS gets towns to comply with recruitment requests.

Are you aware of examples of recent cases?

Yes. See below reports:

Jan 2019 - In Mahaday (Jowhar District) AS invited Quran teachers from the town and the surrounding villages and ordered them to register teenage children with them who completed the Quranic studies for recruitment. Further reports indicate that no choice was left to the teachers than to submit the names of the teenage students to AS. Although so far, no reports appeared that teenagers were forcibly recruited in Middle Shabelle, unlike in the Bakool region, where schools were raided, and children taken by force.

Jan 2019: Bakool: District Governor of Bakool says AS has abducted more than 100 children ages 9-14 years old in the district. 60 of them were abducted from the schools in the El Garas village.

<https://www.somalitimes.co.uk/somalia-al-shabaab-abducted-100-children-in-bakool/>

Feb 2019 - AS abducted nine children to join their training in Goorisane village. Traditional clan elders and parents negotiated with AS for the release of the children. However AS forced the parents to pay 700,000 So Sh, equivalent to \$250 per child for the release. The affected families sneaked out of the village with their children to avoid another similar abduction. Again, in Bay, AS fighters arrested 11 people in Saydheelow village after they noticed that the people were planning to go to Baidoa to join IDP settlements there to receive humanitarian assistance.

March 2019 - On 11/03, AS fighters abducted a father and his son near Galqoryaale Village (56Km W of Ceel Buur). There are two versions about the motive of the abduction with one suggesting that the two had declined to pay tax in the name of Zakat while another version states that the father refused to surrender his son for AS recruitment.

5. FGM in AS Areas:

Are you aware of the prevalence of FGM in AS Areas compared to non AS areas.

FGM is a common problem in Somalia and the fact that AS controls the bulk of the rural areas the number is very high in the AS controlled areas, since the Somali community in the rural areas respects the old culture ways of doing things.

What is al-Shabaabs view on forced genital mutilation of girls – Do they force families to FGM of their girls?

They don't force any control but AS advises local communities in the areas they control not to practice FGM since it is not in line with Sharia law.